

Život v zaslíbené zemi

Texty na tento týden

Joz 22; Ef 6,7; J 7,24; Nu 25; Př 15,1; 1Pt 3,8,9

Základní verš

„Vlídna odpověď odvrací rozhořčení, kdežto slovo, které ubližuje, popouzí k hněvu.“ (Př 15,1)

Život v komunitě může někdy vést ke sporům a napětí. Platí to zejména ve společenství, jako je církev, kde lidé z různého prostředí a z odlišných sociálních vrstev – a někdy vychovaní ve zcela odlišných kulturách – žijí a pracují pro společný cíl.

Tento týden budeme studovat Jozue 22. kapitolu. Soustředíme se na situaci, která vznikla z velkého nedorozumění mezi lidmi. Na začátku knihy Jozue některým kmenům přikázal, aby překročily Jordán a zúčastnily se dobývání spolu s kmeny na západní straně Jordánu (Joz 1,12–18). Nyní, když je úkol splněn, se mohou vrátit. Na západní straně Jordánu však staví oltář, který vyvolává obavy mezi západojordánskými kmeny.

Proč je nebezpečné dělat ukvapené závěry o chování druhých? Jak můžeme podporovat jednotu v církvi? Proč je důležité soustředit se na skutečný cíl našeho povolání a nenechat se rozptylovat tím, co není opravdu důležité? Tyto a podobné otázky si budeme klást při našem studiu tento týden.

Osnova lekce

V jedenácté lekci našeho studia se budeme věnovat 22. kapitole knihy Jozue. V ní uvidíme na konkrétním příběhu izraelských kmenů usazených za Jordánem jak výzvy, které přináší život ve společenství věřících, tak i možná řešení nedorozumění, která mohou vést k vážným konfliktům a narušení jednoty Božích dětí.

- Joz 22,1–6: Závazek a věrnost zajordánských kmenů (neděle)
- Joz 22,10–18: Obvinění a nedorozumění kvůli vybudování oltáře (pondělí)
- Joz 22,13–19; Nu 25: Pinchas a obavy z opakování minulých hříchů (úterý)
- Joz 22,21–29: Vlídna odpověď a objasnění skutečných motivů (středa)
- Joz 22,30–34: Principy řešení konfliktů a upevnění jednoty (čtvrtek)

ZÁVAZEK

¹Tehdy svolal Jozue Rúbenovce, Gádovce a polovinu pokolení Manasesova ²a řekl jim: „Zachovali jste všechno, co vám přikázal Mojžíš, služebník Hospodinův. Uposlechli jste mě ve všem, co jsem vám přikázal. ³Neopustili jste své bratry po celý dlouhý čas až dodnes, ale dbali jste na to, co vám svěřil a přikázal Hospodin, váš Bůh. ⁴Ted' dopřál Hospodin, váš Bůh, vašim bratrům odpočnutí, jak jim přislíbil. Vraťte se tedy ke svým stanům, do země svého trvalého vlastnictví, kterou vám dal Mojžíš, služebník Hospodinův, v Zajordání. ⁵Jen se usilovně snažte zachovávat přikázání a zákon, které vám přikázal Mojžíš, služebník Hospodinův, totiž milovat Hospodina, svého Boha, chodit po všech jeho cestách a dbát na jeho přikázání, přimknout se k němu a sloužit mu z celého srdce a z celé duše.“ ⁶Jozue jim požehnal a propustil je a oni odešli ke svým stanům. (Joz 22,1–6)

Osobní studium

Co nám úvodní text (Joz 22,1–8) říká o závazku Rubenovců, Gádovců a poloviny kmene Manasesova?

Jozue potvrzuje, že kmeny z druhé strany Jordánu plně splnily povinnosti, ke kterým je zavázal Mojžíš i samotný Jozue. Jejich závazek představoval významnou oddanost a oběť pro dobro celého Izraele. Bojovali po boku svých bratrů „celý dlouhý čas“, což ve skutečnosti znamenalo šest až sedm let (viz Joz 11,18; Joz 14,10 a Dt 2,14). Jejich manželky a děti zůstaly doma na východní straně Jordánu, přesto se rozhodli bojovat spolu se svými bratry a čelit hrozbě zranění a smrti při obsazování zaslíbené země.

Tyto verše nepřímou zdůrazňují důležitost jednoty národa a země. Připravují také půdu pro následující příběh, jehož podstatou je jednota. Zůstanou izraelské kmeny jednotné i navzdory přirozené hranici, kterou mezi nimi tvoří Jordán? Dovolí, aby

zeměpisné poměry ovlivnily jejich národní identitu? Nebo se soustředí na to, aby je jejich společné uctívání jediného Boha spojovalo jako vyvolený národ, jednotný a silný pod jeho vedením?

Jozue lidem vysvětluje, že jedinou cestou k této věrnosti je služba Hospodinu, který si je vyvolil a pověřil je posláním.

Stejný princip nacházíme i v Novém zákoně. Apoštol Pavel napomínal křesťany, aby svou službu vykonávali tak, jako by pracovali pro Boha, a ne pro lidi (viz Ef 6,7; Ko 3,23 a 1Te 2,4). Jaké je vyšší poslání než pracovat pro Stvořitele vesmíru?

V každodenním životě často čelíme výzvám a obtížím, které nás mohou snadno odradit a vést k tomu, že se vzdáme. Někdy to je jednodušší. Přesto můžeme prosit o pomoc Hospodina, který slibuje, že bude s námi a dá nám sílu dělat to, co od nás žádá. Budeme-li mít před očima své poslání, budeme motivováni kráčet vpřed i přes problémy a obtíže, které jsou součástí našeho hříchem poznamenaného světa.

Aplikace

Text Joz 22,5,6 uvádí, že Jozue vyzval odcházející kmeny, aby zůstaly věrné Hospodinu, a pak jim požehnal. Jak by ovlivnilo naše vztahy v církvi, kdybychom se za druhé modlili více než za sebe?

OBVINĚNÍ...

¹⁰Když přišli k jordánským krajům, které leží v kenaanské zemi, postavili tam synové Rúbenovi, synové Gádovi a polovina kmene Manasesova nad Jordánem oltář, oltář velký na pohled. ¹¹Tu se synové Izraele doslechli: Hle, synové Rúbenovi, synové Gádovi a polovina kmene Manasesova postavili oltář směrem ke kenaanské zemi, k jordánským krajům, k protilehlé straně území synů Izraele. ¹²Synové Izraele se to doslechli a shromáždili se, celá obec synů Izraele, do Šíla, aby na ně vytáhli s armádou. [...] ¹⁶Toto prohlásili všichni, celá Hospodinova pospolitost: Co je tohle za věrolomnost, kterou jste se zpronevěřili Bohu Izraele, abyste se dnes odvrátili od Hospodina, když jste pro sebe zbudovali oltář, abyste se dnes vzbouřili proti Hospodinu? [...] ¹⁸A vy se dnes odvrátíte od Hospodina! Stane se, že vy se dnes vzbouříte proti Hospodinu a zítra se on rozhněvá na celou izraelskou obec. (Joz 22,10–12.16.18; ČSP)

Osobní studium

Přečti si příběh o vracejících se kmenech v Joz 22,9–20 (ČSP). Jaká obvinění vznášejí západojordánské kmeny proti východojordánským? Do jaké míry byla tato obvinění oprávněná?

ČSP zde dobře vystihuje, že na rozdíl od 1. verše, kde se kmeny na východní straně nazývají obvyklým způsobem (Rúbenovci, Gádovci atd.), je zde použit jiný výraz: „synové Rúbenovi“, „synové Gádovi“, kteří zde nejsou součástí „synů Izraele“ (Joz 22,11; ČSP).

V příběhu se výraz „synové Izraele“ (ČSP) nebo „Izraelci“ (ČEP) vztahuje pouze na devět a půl západojordánských kmenů. Taková terminologie podtrhuje rozkol, který vznikl mezi těmito dvěma skupinami. Základní otázkou příběhu je, zda kmeny na východní straně řeky lze i nadále považovat za Izraelce.

V příběhu vzniká napětí, protože kmeny z východu si postavily u Jordánu oltář. Text

neuvádí důvod jejich počínání. Chybí i popis funkce oltáře či konkrétní činnosti s ním spojené. Nejednoznačnost významu tohoto oltáře se ještě prohloubí, když se soustředíme na předchozí události. Při prvním přechodu přes Jordán (Jozue 3 a 4) celý Izrael vstoupil na břeh Jordánu, aby překročil řeku do hlavní části Kenaanu. Zde však část Izraele přichází do oblasti Jordánu, aby překročila řeku opačným směrem.

V obou případech vzniká stavba z kamenů. První sloužila jako památník, zatímco druhá je považována za působivý oltář. Otázka, která nutně přichází na mysl, je: „Co je to za kameny?“ (porovnej Joz 4,6 a 4,22). Je tento oltář určen pro přinášení obětí, nebo je to jen památník? Začínají už tyto ostatní kmeny odpadat?

Nedostatek komunikace s Jozuem, Eleazarem nebo kmenovými vůdci vytváří prostor pro nedorozumění, které může potenciálně vést k hrozivému konfliktu.

Aplikace

Co mají na mysli Ježíš a Pavel, když nás napomínají, abychom se vyhnuli souzení druhých? Přečti si L 6,37; J 7,24 a 1K 4,5. Proč je snadné dělat si o motivech druhých ukvapené názory?

OBAVY ZE VZPOURY

¹³Izraelci vyslali k Rúbenovcům, Gádovcům a polovině kmene Manasesova do země gileádské kněze Pinchasa, syna Eleazarova, ¹⁴a s ním deset předáků, po jednom předáku z každého rodu všech izraelských pokolení. Každý byl představitelem svého otcovského rodu v izraelských ších. ¹⁵Přišli do gileádské země k Rúbenovcům, Gádovcům a k polovině kmene Manasesova a jednali s nimi: ¹⁶„Toto praví celá Hospodinova pospolitost: Jakou to zpronevěrou jste se zpronevěřili Bohu Izraele, že jste se dnes odvrátili od Hospodina! Zbudovali jste si oltář, abyste se dnes vzbouřili proti Hospodinu?“ (Joz 22,13–16)

Osobní studium

Uvažuj znovu o úvodním textu (Joz 22,13–16), tentokrát ve světle Nu 25. Proč si Izraelci volí Pinchase za vedoucího „delegace“ směřující zjistit, co se děje s kmeny na východním břehu Jordánu?

Devět a půl kmene, které jsou zde označeny jako „synové Izraele“, vyslalo delegaci, aby zjistila skutečný význam a záměr oltáře, který vznikl na východním břehu Jordánu. Izraelci tedy nesklouzli k urychleným závěrům postaveným na neověřených zvěstech, které naznačovaly, že dva a půl kmene se rozhodlo pro nezávislost. Delegaci vedl Pinchas, syn velekněze Eleazara, který se po Eleazarově smrti stane jeho nástupcem (Joz 24,33). Pinchas se již zviditelnil jako kněz, který pomohl ukončit modloslužbu spojenou se smilstvem v Baal-peóru (Nu 25).

„Když to spatřil Pinchas, syn Eleazara, syna kněze Árona, vystoupil z prostředku pospolitosti, vzal do ruky oštěp, vešel za izraelským mužem do ženské části stanu

a probodl je oba, izraelského muže i tu ženu až k jejím rodidlům. Tak byla mezi Izraelci pohroma zastavena“ (Nu 25,7.8).

Pinchas měl v Izraeli určitou vážnost. Dalšími vyslanci byli zástupci devíti a půl kmene na západ od Jordánu. Každý z nich byl předákem jednoho z izraelských rodů.

Delegace přichází s řadou otázek týkajících se znesvěcení a vzpoury. Svou řeč začíná oficiální prorockou formulkou „toto praví“. Rozdíl je v tom, že nemluví Hospodin, ale „celá Hospodinova pospolitost“ (Joz 22,16; ČEP). Obviňují Izrael, že se dopustil „věrolomnosti“, „zpronevěry“, že se „odvrátili“ od Hospodina a že se „vzbouřili“ proti Hospodinu. Pojem „zpronevěra“ („provinění“) je totéž hebrejské slovo, které bylo použito k popisu Akánova hříchu (Joz 7,1), a objevuje se v Tóře opakovaně (např. Lv 5,15; Nu 5,6.12). Příklady Akána a Baal-peóru slouží jako precedenty zrady a vzpoury. Vyjadřují také strach zbývajících kmenů, že postavení nepovoleného oltáře povede k odpadlictví, modlářství a nemravnosti, což vyvolá Hospodinův hněv na celý izraelský národ.

Aplikace

Všichni máme negativní zkušenosti z minulosti, které ovlivňují způsob, jakým se stavíme k přicházejícím problémům a sporům. Jak nám může Boží milost pomoci, aby tragédie naší minulosti neurčovaly, jak se v současnosti chováme k druhým lidem?

VLÍDNÁ ODPOVĚĚ

²¹Tu odpověděli Rúbenovci, Gádovci a polovina kmene Manasesova a takto hovořili s představiteli izraelských šiků: ²²„Bůh bohů Hospodin, Bůh bohů Hospodin to ví a ať to zví rovněž Izrael: Jestliže to byla vzpoura či zpronevěra vůči Hospodinu, ať nás dnešního dne nezachrání. [...]“ ²⁴Ve skutečnosti jsme tak učinili z obavy, protože jsme si řekli, že se jednou synové vaši zeptají našich: „Co máte společného s Hospodinem, Bohem Izraele?“ ²⁵Vždyť Hospodin určil za hranici mezi námi a vámi Jordán, synové Rúbenovi a Gádovi. Nemáte podíl v Hospodinu.“ Tak vaši synové zavíní, že se naši synové přestanou bát Hospodina. [...]“ ²⁹Jsmo daleci toho vzburit se proti Hospodinu a odvrátit se dnes od Hospodina vybudováním oltáře pro oběti zápalné, přídavné a obětní hod mimo oltář Hospodina, našeho Boha, který je před jeho příbytkem.“ (Joz 22,21.22.24.25.29)

Osobní studium

Přečti si Joz 22,21–29 v kontextu Př 15,1. Co se můžeme naučit z odpovědi východních kmenů?

Odpověď obviněných je stejně přímočará a silná jako obžaloba. Tato odpověď tvoří tematické i strukturální jádro kapitoly. Obviněné kmeny si nejprve v tichosti a v pokoře vyslechly znepokojivé otázky zástupců devíti a půl kmene. Vzhledem k závažnosti obvinění je jejich trpělivost příkladná, protože ukazuje skutečný význam přísloví: „Vlídna odpověď odvrací rozhovřen, kdežto slovo, které ubližuje, popouzí k hněvu“ (Př 15,1).

V úvodu obhajoby se dvakrát opakuje „El, Elohim, Jahve“ (Joz 22,22; „Bůh bohů Hospodin“). Taková formulace se stává slavnostní přísahou. Jejím cílem je rozptýlit pochybnosti a falešná obvinění, která by mohla vést až k válce mezi izraelskými kmeny. Kmeny z východního břehu Jordánu jsou přesvědčeny, že Bůh situaci velmi dobře zná a rozumí jejich postojům. Doufají, že přítomná delegace dospěje ke stejnému závěru. Uznávají svou odpovědnost před Hospodinem tím, že ho vyzývají, aby

se pomstil (srov. Dt 18,19; 1S 20,16), pokud se skutečně provinili.

Následuje překvapivé vysvětlení. Odpověď obviněných objasňuje, že obžaloba je neopodstatněná a oltář nemá sloužit k přinášení obětí, ale „aby byl svědkem mezi námi a vámi i mezi našimi pokoleními po nás, že máme právo sloužit Hospodinu před jeho tváří svými zápalnými oběťmi i hody oběti pokojné“ (Joz 22,27). Zároveň odhaluje jejich skutečnou motivaci: strach z odloučení od zbytku Izraele. Stavba oltáře tedy není důkazem odpadnutí od víry, jak se předpokládalo. Ve skutečnosti je to naopak: jednali ze strachu před Hospodinem, tak jak to dělali západojordánské kmeny. Skutečným základem jednoty Izraele není geografická poloha nebo rozsah dědictví, ale duchovní věrnost Hospodinovým požadavkům.

Skutečný zájem kmenů na západní straně řeky se projevuje v jejich autentické radosti, když se přesvědčí o nevině a čistých pohnutkách kmenů na východě. Místo toho, aby se cítili poraženi argumenty svých bratrů, projevují autentické nadšení, že jejich podezření se ukázalo jako nesprávné (Joz 22,31.33). Občanská válka v Izraeli byla odvrácena a utužila se jednota národa.

Aplikace

Jak se stavíš k falešným obviněním? Které zásady řídí tvé postoje v této otázce? Zkus hledat inspiraci v textu Ž 37,3–6.34.37.

ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ

³⁰Když uslyšeli kněz Pinchas a předáci pospolitosti i představitelé izraelských šiků, kteří byli s ním, co mluvili Rúbenovci, Gádovci a Manasesovci, líbilo se jim to. ³¹I řekl kněz Pinchas, syn Eleazarův, Rúbenovcům, Gádovcům a Manasesovcům: „Dnes jsme poznali, že je Hospodin uprostřed nás. Nezpronevěřili jste se Hospodinu. Vyprostili jste tím Izraelce z Hospodinových rukou.“ ³²Pak se kněz Pinchas, syn Eleazarův, s předáky vrátil od Rúbenovců a Gádovců ze země gileádské k Izraelcům do země kenaanské a podal jim zprávu. ³³Izraelcům se to zalíbilo. Dobrořečili Bohu a nemluvili již o tom, že potáhnou do boje proti nim a že zničí zemi, v níž sídlí Rúbenovci s Gádovci. ³⁴Rúbenovci a Gádovci pak oltář pojmenovali a řekli: „Je mezi námi svědkem, že Hospodin je Bůh.“ (Joz 22,30–34)

Osobní studium

Co se z celé události popsané v Jozue 22 můžeme naučit o takovém řešení konfliktů, které nenaruší jednotu církve? Co se dozvídáme z úvodního textu (Joz 22,30–34)? (Viz také Ž 133; J 17,20–23 a 1Pt 3,8,9.)

V Jozue 22 nacházíme několik principů komunikace, které lze aplikovat na každodenní lidské vztahy v rodině, církvi a společnosti.

- 1) Jestliže dojde ke sporu nebo hrozí nedorozumění, nejlépe uděláme, budeme-li komunikovat otevřeně. Nestojí za to tvářit se, že se nic neděje, a čekat, až dojde k výbuchu. Je dobré, aby Boží lid nezůstal lhostejný, když se zdá, že problémy narůstají. Samozřejmě, kdyby zajordánské kmeny předem oznámily svůj záměr postavit oltář, nedorozumění se dalo předejít.
- 2) I když je člověk přesvědčen o svém úsudku, nemá činit předčasné závěry. Západojordánské kmeny rychle uvěřily fámám a vyvodily falešné závěry, že východojordánské kmeny odpadly od pravé víry.
- 3) Mluvme o skutečných nebo vnímaných problémech, dříve než začneme jednat podle svých ukvapených závěrů.

4) K dosažení jednoty budme připraveni přinést oběť. Západojordánské kmeny byly ochotny vzdát se části svého podílu ve prospěch ostatních kmenů, pokud by byla příčinou odpadnutí těchto kmenů skutečnost, že žijí na druhém břehu Jordánu.

5) Jestliže tě někdo obviní, falešně nebo oprávněně, reaguj klidně, čímž odvrátíš hněv. Odpověď na obvinění protiobviněním nikdy nepovede ke klidu. Snaž se o porozumění a pochopení, které očekáváš od druhých i ty sám.

6. Raduj se a dobrořeč Bohu, když se podaří znovu nastolit klid. Je úžasné vidět, že Izraelci z pravé strany Jordánu měli radost, když se dozvěděli o skutečné motivaci dva a půl kmene. Nebyli tak hrdí, aby si nedokázali přiznat, že se spletli.

Pokud by východojordánské kmeny odpadly, izraelský lid by se řídil smlouvou. Jednota nikdy nemůže být argumentem k oslabení pravdy nebo pro vzdání se biblických principů. Církevní disciplína by však měla být vždy poslední (a ne první) možností, když selžou pokusy o smíření a pastorační pomoc založená na Božím slově. Jak jinak by vypadaly naše sbory, kdyby se tyto jednoduché principy důsledně uplatňovaly!

Aplikace

Uvažuj o nedávném nedorozumění nebo konfliktu, kterého jsi byl svědkem nebo přímým účastníkem ve sboru, rodině nebo komunitě. Jak se v této situaci projeví principy trpělivé komunikace, vlídné reakce a ochoty porozumět? Pokud ne, vedly by k jinému výsledku?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

Přečti si část „Nedorozumění“ ze 48. kapitoly „Konečně doma“ z knihy *Na úsvitu dějin* (PP 517–520; NUD 249–251).

„Ještě nikdo nebyl ze svého špatného postoje vyveden nepříznivou kritikou a výčitkou, ale mnozí jsou tak odváděni ještě dál od pravé cesty a zatvrzují svá srdce proti usvědčování z hříchu. Zdvorné, trpělivé jednání může zachránit chybujícího. Zatímco Rúbenovci a Gádovci se skutečně snažili podporovat pravé náboženství, jejich jednání bylo chybně posouzeno a přísně kritizováno. Přesto zdvořile a trpělivě naslouchali obvinění svých bratrů, dříve než se pokusili obhájit. Až poté plně vysvětlili své motivy a prokázali svou nevinu.“

I když jsou falešně nařčeni, mohou ti, kdo jsou v právu, zůstat klidní a ohleduplní. Bůh ví o všem, co je lidmi nesprávně pochopeno nebo falešně vysvětlováno, proto můžeme svůj případ bez rizika ponechat v jeho rukou. On obhájí ty, kdo mu důvěřují.

Kristus se těsně před svým ukřižováním modlil, aby jeho učedníci byli zajedno, tak jako on je zajedno s Otcem, aby svět uvěřil, že ho Bůh poslal. Tato dojemná modlitba proniká staletími až do našich dnů. Přestože nemáme obětovat ani jedinou zásadu pravdy, má být naším stálým cílem dosáhnout takovéto jednoty. Ježíš řekl: „Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří; aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě“ (J 17,20.21).“ (PP 519.520; NUD 250.251)

Otázky k rozhovoru

1. Jak nám může Pavlovo napomenutí „v pokoře pokládejte jeden druhého za přednějšího než sebe“ (Fp 2,3) pomoci, abychom se vyhnuli domýšlivosti v souvislosti s jednáním našich spoluvěřících?
2. Proč naše minulé selhání nebo chyby způsobují, že přehnaně reagujeme na vzniklé nedorozumění? Jak se můžeme vyhnout takovým sklonům?
3. Diskutujte o významu vnímání názorů druhých. Jak můžete ve vašem sboru rozvíjet kulturu vzájemného naslouchání? (Srovnej s Jk 1,19.)
4. Žijeme ve světě, ve kterém se požadavky našeho profesního života, rodinných povinností, církevních závazků a jiných úkolů mohou zdát opravdu velké. Jak nás může zásada dělat vše jako pro Pána nejen učinit zodpovědnějšími, ale také nám přinést klid?